

Bedömning av äldres funktionsförmåga

-Vilken roll har klienten och socialarbetaren?

Ylva Krokfors, PM, forskarsocialarbetare,
Mathilda Wrede Institutet

14.3.2008 Mathilda Wrede seminariet

Vad menas med funktionsförmåga?

Som ett mycket vitt begrepp omfattar funktionsförmågan människans alla kroppsliga funktioner, prestationer och delaktigheter (WHO, ICF-luokitius, 2004,4)

Funktionsförmågans olika aspekter

1. Fysisk funktionsförmåga omfattar de fysiska funktioner som påverkar människans förmåga att klara av vardagliga sysslor.
2. Kognitiv funktionsförmåga omfattar minnet, inlärningsförmågan, processering av information, styrning av handlingarna och språkliga funktioner.

Funktionsförmågans olika aspekter

3. Psykisk funktionsförmåga omfattar aspekter som har att göra med människans förmåga att styra sitt liv, det mentala och psykiska välbefinnandet samt självuppskattning, humör, att känna till sina egna krafter samt bemötandet av utmaningar.

Funktionsförmågans olika aspekter

4. Den sociala funktionsförmågan omfattar människans relationer till sitt sociala funktionsområde, anhöriga och vänner samt hur man fungerar i samspel med andra människor.

(Kinni 2007, 223, Seppänen 2006, 37, Koskinen 1993,4).

Funktionsförmåga

- ses ofta enbart som förmågan att klara av de fysiska aktiviteterna.
- En äldre människas förmåga att klara av fysiska aktiviteter beror inte enbart på fysisk funktionsförmåga, utan också till exempel på omgivningens och samhällets förutsättningar och krav.

Funktionsförmåga

- Omgivningen och individens funktionsförmåga ändras med tiden
- En äldre persons funktionsförmåga kan variera från dag till dag men också under en och samma dag

Livssituation, förhållningssätt och funktionsförmåga

Det upplevda välbefinnandet hänger samman såväl med funktionsnedsättningarnas upplevda konsekvenser i rumsligt och socialt avseende som hur man uppfattar olika möjligheter att få stöd och hjälp samt att känna att man har kontroll över sin situation (Hammarström & Torres 2005, 290).

Livssituation, förhållningssätt och funktionsförmåga

Människor beskriver och upplever på olika sätt konsekvenserna av sina funktionsnedsättningar i relation till sina sociala kontakter och det sociala stöd som man erhållit.

Vilka bedömer äldre personers funktionsförmåga?

De själva, anhöriga, läkare, sjukskötare,
närvårdare, fysioterapeuter,
ergoterapeuter, socialarbetare

Var bedöms äldres funktionsförmåga?

På hälsocentralen, sjukhuset, hemma,
rehabiliteringscentret, dagscentret,
socialbyrå mfl.

Bedömandet av funktionsförmågan

Socialarbetaren deltar i bedömningen främst som sakkunnig i social funktionsförmåga och i situationer då man skall avgöra om den äldre skall bo hemma eller på en anstalt. Men också i samband med rehabilitering.

Enligt socialarbetarna bedöms sällan den psykiska eller sociala funktionsförmågan hos äldre personer (Seppänen,2006)

Bedömandet av funktionsförmågan

Det saknas standardiserade "mätinstrument" för social funktionsförmåga.

Vanligen används självkonstruerade blanketter som klienten själv eller en anhörig fyller i och eller blanketter som fungerar som intervju/diskussionsunderlag.

Med vilka "instrument" mäter man funktionsförmågan?

FIM, Barthel/IADL

Toimiva-testet

Bergs balanstest

GDS-15

MMSE

(Kela 2006,3)

Varför bedömer man äldre personers funktionsförmåga?

I diagnostiskt syfte,
då man själv eller någon annan ser eller
misstänker funktionsnedsättningar,
för att "det hör till" rehabiliteringen/ processen
där man bedömer servicebehovet osv.

Vilken är den äldres roll?

objekt: något som bör undersökas,
utvärderas och poängsättas (t.ex. Rava-
poäng)

eller

subjekt: en som har självbestämmanderätt
och är sakkunnig då det gäller ens eget liv.

Vilken är socialarbetarens roll?

Man ser äldre som samarbetspartners, inte som objekt för arbetet.

Socialarbetaren stöder och förstärker den äldres kompetens, sociala funktionsförmåga, livshantering, och problemlösning.

Vilken är socialarbetarens roll?

Socialarbetaren bör också stöda omständigheter som befrämjar välbefinnande (Vaarama 2006, 8, Seppänen 2006,47)

Socialarbetaren ser på människans livssituation som en helhet, inklusive familjen, närmiljön och samhället (Koskinen 2004, 357).

Motto

”Varje människa har rätt att bestämma över sitt eget liv så länge som hon är kapabel att göra det”

En kvinnlig klient, 91 år

Källor

Geriatriska kurtoutuksen kehittämishankkeen ikäihmisten kurtoutuskurssien kurtoutusmallit ja toteutus vuonna 2007
Kansaneläkelaitos, Terveys- ja toimeentuloturvaosasto,
Kurtoutuslinja, Muistio 28.11.2006

Kinni, Riitta-Liisa (2007) Sosiaalityö vanhuskurtoutujan toimintakykyä määrittämässä. Teoksessa: Vanhuus ja sosiaalityö sosiaalityö avuttomuuden ja toimijuuden välissä. PS kustannus.

Källor

Koskinen, Simo (1993) Sosiaalityö vanhusten parissa. Rovaniemi:Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä 17.

Seppänen, Marjaana (2006)Gerontologinen sosiaalityö. Katsaus lähtökohtiin, nykytilaan ja tulevaisuuteen. Palmenia-sarja. Yliopistopaino, Helsinki.

World Health Organization, ICF Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälinen luokitus. Stakes. Ohjeita ja luokituksia 2004:4